

Projektöversikt

Pollineringsåtgärder Växjö stifts PLT - förvaltningsunderlag och åtgärder

1. Bakgrund

Växjö Stifts Prästlönetillgångar (PLT) vill som markägare hjälpa de hotade pollinatörerna och ta ett större ansvar för deras livsförutsättningar inom dess ägor. Projektet syftar både till att direkt skapa ökade boendemöjligheter och födoresurser samt att kartlägga vilka åtgärder som är lämpliga och var inom markinnehavet dessa bör utföras. För att kartlägga behovet av åtgärder och vilka åtgärder som är lämpliga inom innehavet görs inventeringar och åtgärdsförslag på tre exemplarfastigheter inom Växjö Stifts Prästlönetillgångar ägor. Resultaten och åtgärder bör sedan kunna skalas upp och bli en del av den framtida förvaltningen. Omfattar ca 60 000 hektar med stor spridning inom flera län. Många olika marktyper ingår i dess innehav men till ytan dominerar jordbruks- och skogsmark.

Eftersom markinnehavet är stort har tre gårdar som är representativa för olika slags landskap (till exempel helåkerslandskap) valts ut. Tanken är då att dessa gårdar och föreslagna åtgärder ska kunna tjäna som exempel och underlag till vidare förvaltning inom innehavet.

Efter att åtgärder tagits fram avser Växjö Stifts Prästlönetillgångar både utbilda personal och arrendator om nyttan av pollinatörer och de åtgärder som tagits fram som de mest lämpliga. Utbildningen syftar till att höja kunskapsnivån och därmed förbättra framtida förvaltning samt skötsel och genomförande av föreslagna åtgärder.

I detta projekt är det tänkt att kombinera de fysiska åtgärder med våtmarksanläggningar på Visingsö. Tillgänglighet och pollinatörsåtgärder är därmed en del av en större naturvårdssatsning på ön.

Eftersom PLT har rådighet och vilja att förbättra över hela markinnehavet har projektet en mycket hög potential att leda till vidare anläggningar. Vilket ligger helt i linje med flera av Sveriges miljömål och internationella åtaganden för biologisk mångfald.

2. Syfte

Syftet med våtmarksåtgärden är att stärka landskapets egen förmåga att hysa och föda pollinerare. Förmågan ska direkt förbättras med fysiska åtgärder på två lokaler där, även våtmarker anläggs, på Visingsö. PLT: förmåga att stärka landskapet ska förbättras genom ett förvaltningsunderlag för pollinatörer. Detta underlag utgörs av utredning och förvaltningsförslag för tre exempelgårdar med skilda landskapsförutsättning. Projektet ska leda till att förvaltare och arrendator också kan mer om pollinerares behov, pollinerares nytta och vilka åtgärder som kan göras för dem.

3. Mål

Det övergripande målet är att få till ett underlag för att bättre förvalta Växjö Stifts markinnehav för att gynna pollinatörer, vilket ligger helt i linje med flera av Sveriges miljömål och internationella åtaganden för biologisk mångfald.

Att analysera och inventera ägorna för att identifiera vilken typ av naturvårdsåtgärder som hade lämpat sig, samt vart dessa skulle kunna utföras.

1. Att genomföra fysiska naturvårdsåtgärder redan nu för att förbättra för pollinatörer på Visingsö.
2. Att tillgängliggöra och informera om de fysiska naturvårdsåtgärderna på Visingsö.
3. Att höja kunskapsnivån hos personal och arrendatorer för att skapa ökade förutsättningar för en ändamålsenlig och mer pollinätörsanpassad förvaltning.

Målen för projektet bedöms sammanfattningsvis väl falla in under de ramarna för det utlysta LONA-stödet.

4. Projektet och de nationella miljömålen

Projektet anses gynna följande svenska miljömål (vissa mål och åtgärder överlappar delvis):

4.1 Ett rikt odlingslandskap

Målet syftar till att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Genom att skapa miljöer förutom pollinerare gynnas även många andra organismgrupper och naturvärden. Troliga åtgärder är till exempel att skapa skyddszoner och brynmiljöer längs vattendrag. Dessa tjänar som blå-gröna vandrings/levnadskorridorer i landskapet och gynnar biologisk mångfald i stort.

4.2 Ett rikt djur-och växtliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Genom att återskapa fler åtgärder och ytor i landskapet, med en naturvårdsanpassad utformning och skötsel, kommer det skapas mer livsutrymme för ett stort antal organismer.

Projektets kompetenshöjande delar kommer skapa utrymme och möjlighet till att fler delar av markinnehavet brukas på ett mer naturvårdsanpassat sätt. Kunskap om hur man sköter de dessa ytor och åtgärderna på ett bra sätt för ökad mångfald kommer att ytterligare förstärka effekterna av de fysiska åtgärderna.

4.3 Levande skogar

Miljötilståndet i skogen påverkas dels av skogsbrukets intensitet och metoder, dels av att olika former av hävd som exempelvis skogsbete samt skogsbränder och andra naturliga störningar har upphört eller minskat. Utvecklingen har gjort att vissa skogstyper med unika livsmiljöer minskar. Det finns dessutom negativa effekter av den pågående klimatförändringen och nedfall från luftföroreningar.

Pollinatörer är en viktig del av skogens mångfald och ekosystemtjänster. Detta är ofta extra aktuellt vid skogens kulturmiljöer. Genom att gynna dessa arter gynnas därmed miljömålet.

5. Projektets långsiktiga effekter

- Ett målinriktat underlag för förvaltning av pollinatörer inom ägorna
- Ökad kunskapsnivå om vård av och betydelse pollinatörer och deras miljöer inom organisationen och hos arrendatorer
- Genomförande av fysiska åtgärder på prioriterade platser
- Tillskapande av flera värdefulla biotoper
- Ökade rekreationsmöjligheter och naturvårdsupplevelser

6. Utvärdering och uppföljning

Projektet kommer att utvärderas och implementeras i jord-och skogsbruksförvaltningen. Det innebär att förvaltningen vid löpande utvärderar effekter och behov av ytterligare åtgärder från framtaget underlag.

Den omedelbara effekten av projektet är genomförande av de fysiska åtgärderna.

Både deras genomförande, funktion och skötsel kommer att följas upp. Detta kommer också göras i samband med planerad utbildning för att säkerhetsställa kvalitén på framförallt skötseln.

7. Genomförande i projektet

Projektet kommer att genomföras i flera steg.

1. Fysiska åtgärder i form ökade bo- och födoresurser på Visingsö samt tillgänglighet

Inom denna del genomförs fysiska åtgärder för pollinerare och åtgärder för att tillgängliggöra desamma.

2. Inventering av tre exempelfastigheter och framtagande av åtgärdsplaner för pollinerare

Denna del är tänkt att ta fram vägledande sätt arbete vidare inom PLT:s förvaltning. Tre fastigheter (en på Visingsö, en nära Alvesta och en vid Mönsterås) kommer att tjäna som exempel. De tre gårdarna omfattar cirka 850 hektar mark.

Kartstudier/GISanalys/bakgrundsfakta. Denna steg omfattar kart/GIS-analyser över fastighetsinnehavet för att identifiera lämpliga lokaler för åtgärder. I detta kommer fastighetens landskapsläge analyseras.

Fysiskt inventeringsarbete: Denna del omfattar besök och inventering för lämpliga åtgärder på respektive fastighet. Tänka åtgärder kan både vara fysiska förändringar som skapande av brynmiljöer, blommande skyddszoner och liknande biotoper och samt skötsel förslag där en annan skötsel kan gynna pollinerare. Exempel på det senare kan vara störning i tåkter, att slå delar diken vid vissa tidpunkter eller att inte sköta delar av innehavet så intensivt som till exempel gräsmattor.

Åtgärdsplan. Efter inventeringen beskrivs var fastighet och de åtgärder som bedömts lämpliga för dessa. Åtgärdena kommer att stämmas av med förvaltare och arrendatorer för att hamna på en realistisk och lämplig ambitionsnivå för vidare förvaltning.

3 Utbildning

För att implementera åtgärder och höja kunskapsnivån om pollinerares behov och betydelse kommer en utbildning hållas för förvaltare och arrendatorer hållas. Tanken är då att både skötsel och anläggning av åtgärder förbättras

4 Informationsmaterial

Denna åtgärd är tänkt att lyfta fram och förmedla kunskap inom projektet. Det är tänkt att göras genom information på Växjö Stift hemsida och fysiska skyltar vid de två lokalerna på Visingsö.

5 Projektledning, möten och rapportering

Denna åtgärd omfattar nödvändig tid för organisation av arbeten, möten och rapportering.

8.2 Tidsplan

Efter ett positivt beslut om medel för projekt startar det snarast. Projektet är tänkt att genomföras under 2020, 2021 och 2022.

Fysisk anläggning sker under höst 2020.

Inventeringen genomförs under 2020 och 2021.

Utbildningar och informationsmaterial tas fram under 2021.

Etableringsskötsel av brynmiljö/häck sker under 2021/2022.

Förvaltningsfasen löper egentligen parallellt genom projektet då både personal och arrendatorer får information om åtgärder och skötsel vid träffar i fält och projektavstämningar. Vidare åtgärder tar vid efter projektet och kommer vara en del av den fortsatta förvaltningen. Den utbildning som sker kommer vara en viktig grund för vidare förvaltning de åtgärder som blir resultat av detta projekt.

9. Budget

Budgeten fördelar sig på fem olika åtgärder:

- 1.

Översikt av anläggning av födoresurser och bomiljöer

a. Två bibäddar	13 500
b. Tillgänglighet - parkering för två bilar	45 000
c. Markberedning, sådd och fröer.	15 000
d. Häck- material och plantering	81 000
e. Arbetsritning/utformning-plantering häck/parkering	12 500
f. Dödvedhög uppläggning	1000
g. Etableringsskötsel	6400

Totalt: 174 400 kr

2. Inventering av tre exempelfastigheter och framtagande av åtgärdsplaner för pollinerare

Förberedelse, fältarbete, resor och rapport beräknas till 157 Tkr

3. Utbildning

Genomförs som en dag med föreläsning och fältvandring. Innefattar planering, förberedelse, resa och genomförande. 39 500 kr

4. Informationsmaterial

Omfattar arbete med bilder, skyltar och hemsida. 40 000 kr fördelat på 32 000 kr inköpta tjänster och 8000 kr eget arbete.

6 Projektledning, möten och rapportering

Beräknat arbetsmängd beräknas till 32 000 kr.

10. Medfinansiärer

Inom projektet finns två finansiärer. Dessa är PLT Växjö stift och Jönköpings kommun.

Medfinanserna är till största del kontanta medel men även i form eget arbete.

Eget arbete: Jönköpings kommun bidrar med 7700 kr fördelat på tre år och Växjö Stift med 8000 kr fördelat på år 2021.

Samtliga övriga kostnader bidrar Växjö stift med kontant enligt medfinansieringsintyg.